

תוכן עניינים

2	מבוא
3	סקירת ספרות
3	פרק 1 : מסגור
5	פרק 2 : ייצוג מיעוטים אתניים בספורט ברחבי העולם
9	שאלת המחקר
9	השערות מחקר
10	מתודולוגיה ושיטת מחקר
12	ממצאי המחקר
16	דיון ומסקנות
19	סיכום

מבוא

עבור רבים ספורט הוא אחד הדברים המרכזיים בחיים. בין אם מדובר בלעשות ספורט, לאהוד קבוצה או ספורטאי או רק לצפות במשחקים ואירועי ספורט בטלוויזיה. כלומר ספורט הוא חלק חשוב מהחיים של כמעט כולנו, של החברה האנושית. הספורט הפך למשהו גדול יותר מהתחרויות עצמן, הוא משקף, מבטא וגם בונה ומשפיע את האופן שבו אנשים תופסים את העולם, מגבשים דעות ופועלים.

אחד הנושאים המרכזיים בהם ספורט הפך לגורם משמעותי הוא לאומיות ויצירת זהות לאומית. מדינות ומנהיגים עושים בו שימוש לטובת האינטרסים שלהם, גם ספורט גם יכול להיות הדרך של מיעוטים, קבוצות חלשות ועוד לרכוש מעמד ומוביליות חברתית ולהשתלב בחברה. בתוך הספורט כתחום גדול, לכדורגל יש מקום מיוחד מכמה סיבות.

באופן דומה לתקשורת יש תפקיד חשוב מאד באופן שכולנו רואים וחווים את המציאות. עבור רבים האופן בו התקשורת מתווכת ומעבירה את הדברים יקבע את העמדות, מחשבות וגם רגשות לגבי נושאים רבים. זהו מסגור, האופן בו התוכן מעוצב ונבחר על מנת להעביר מסר מבוקש.

עבודה זו עוסקת בחיבור בין ספורט ותקשורת. בקבלת ההנחה על המקום והתפקיד החשובים של ספורט ותקשורת, העבודה מתעניינת למעשה אילו מסרים היא מעבירה לגבי שחקני כדורגל ערבים בישראל והשאלות לגבי זהות ישראלית שהם מעוררים. מתוך עניין זה העבודה באה לבחון כיצד תקשורת הספורט בישראל ממסגרת את שחקני הכדורגל הערבים.

שאלה זו תבחן באמצעות שיטת מחקר איכותנית של ניתוח תוכן של כתבות ודיווחי מתוך מספר אתרי ספורט מובילים. הממצאים ינותחו במטרה להוציא מהם תמות ונושאים בולטים במטרה לומר משהו על האופן בו הכדורגל הישראלי ותקשורת הספורט שמלווה אותו מבנה ומתייחסת לאזרחים ערבים ישראלים. נשוא זה נבחן על ידי מספר חוקרי, אבל במציאות משתנה כמו שלנו ולאור השינויים הגדולים ועומס האירועים הפוליטיים, חברתיים, ביטחוניים ועוד, מעניין תמיד לבחון את שאלה זו מדי תקופה ולזהות שינויים אפשריים

העבודה בנויה מארבעה פרקים. הפרק הראשון הוא סקירת ספרות שתסקור את שני שדות המחקר שעבודה זו עוסקת בהם: תקשורת ומסגור, והקשר שבין ספורט ללאומיות וזהות לאומית. הפרק השני הוא פרק מתודולוגיה. הפרק השלישי הוא פרק הניתוח. הפרק הרביעי הוא פרק סיון ומסקנות. העבודה תסתיים בפרק סיכום קצר שגם כולל התייחסות למגבלות המחקר.

סקירת ספרות

פרק 1: מסגור

מסגור הוא הבחירה כיצד להציג אירוע, אדם או אובייקט. זו פעולה של הדגשת עובדות מסוימות או היבטים מסוימים ויצירת הקשרים ביניהם בצורה כזו שמעודדת פרשנות והבנה מסוימות של המציאות. יותר מכך, במסגור יש התייחסות לא רק למה שמוצג אלא גם למה שלא מדברים עליו ונשאר בצד או מקבל התייחסות מעטה (Johnson et al, 2020). Lewis & Weaver (2015) מציגים הגדרה דומה על פיה מסגור הוא הדרך בה אלמנטים בסיקור תקשורתי מוצגים, יחד עם חשיבה על ההשפעה של ייצוג זה על התפיסות של הקהל. כלומר מסגור הוא הבחירה וההבלטה של תכנים מסוימים.

פרנקל ונוסק (2017) דווקא מפרידים בין מה שהם מכנים בולטות, שזה הבלטת נושאים בתקשורת שמטרתה היא לקבוע על מה הציבור יחשוב, לבין מסגור שבו משפיעים על מה הציבור יחשוב על הדברים. בנוסף הם מציינים שני מושגים חשובים: שיפוטיות, שזה העלאת החשיבות של הנושא ויצירה בציבור יכולת להתמצא בו, ותהודה, עומק המסגור והשפעתו.

בנוסף להגדרה של מסגור, Lewis & Weaver (2015) מציגים את המסגור כבלתי נמנע. על פי הגישה שלהם אנשי תקשורת נאלצים לעשות זאת בעקבות מגבלות זמן ומקום וככלי לפישוט הנושאים שמסוקרים. כלומר המסגור הוא חלק מהעבודה העיתונאית שכוללת איסוף המידע, אימות של המידע, והעברת הסיפור לקהל. לתקשורת אין אפשרות להעביר לציבור הרחב את כל המידע באותו נושא, ולכן המסגור הוא הכרחי כחלק מהתפקיד שלה. עם זאת, זו הסתכלות תמימה. כלי התקשורת הם הזירה בה מתקיים השיח הציבורי, והתקשורת מלבד העובדה שהיא מסקרת את האירועים החדשותיים גם מתווה עבורנו פרשנות על האירועים אותם סיקרה ומכוונת את התגובה שלנו על ההתרחשויות (מס-צרפתי, 2000). שהתקשורת משתמשת במסגור ובכך מעצבת בעצמה את הדברים ומשפיעה על הצורה בה יבין הציבור באותו נושא.

Entman (2003) ממשיך את הקו זה ומציג את המסגור בהקשר פוליטי כתהליך בו פקידי ממשל ועיתונאים מפעילים השפעה פוליטית זה על זה ועל הציבור. מסגור כרוך בבחירה והדגשה של היבטים של אירועים או נושאים ויצירת קשר כדי לקדם פרשנות או פתרון מסוימים, ולכן תקשורת פוליטית מוצלחת מצריכה מסגור של אירועים, נושאים ושחקנים בדרכים המקדמות תפיסות ופרשנויות המועילות לצד אחד ומעכבות את האחר. במאמר מאוחר יותר Entman (2007) מרחיב יותר על התפיסה הפוליטית של מסגור ומדגיש שלא ניתן להפריד בין מסגור כתופעה לבין יחסי כח. האופן בו נושא מסוים ממסוגר הוא בחירה ולא ניתן להתעלם מכך שמסגור תורם לצד אחד ופוגע בשני. בהקשר זה מסגור נתפס כהדגשת רעיונות שמעודדות את קהל היעד שלו לחשוב, להרגיש ולהחליט בצורה מסוימת. כלומר מסגור הוא האופן בו הסיפור מסופר ובכך נחסמות דרכי פרשנות אחרות ו-Entman מדגיש את המסגור כמשרת בדרך כלל רעיונות כמו קפיטליזם, פטריארכיה, הטרוסקסואליות, אינדיבידואליזם, תרבות הצריכה ועליונות לבנה (שם).

בעזרת המסגור יכול העיתונאי להשפיע על דעת הקהל וזאת על ידי שימוש בתבניות מסגור והבלטה וטכניקות שונות למשל, סטריאוטיפים, בחירת "טובים" ו"רעים", בחירת מילים/צבעים/גדלים וכדומה. ברגע שהקהל מקבל סיפור, הוא כאמור מגיע ממוסגר כך שכל שעליו לעשות הוא לקרוא אותו ולהבין את כוונת המשורר כפי שהיא מעצם העובדה שהסיפור מגיע כבר